

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl dne 23. února 2016 mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků v senátu složeném z předsedy Jaromíra Jirsy a soudců Jana Musila (soudce zpravodaje) a Vladimíra Sládečka ve věci ústavní stížnosti **A. P.**, státního občana Ukrajiny, t. č. ve vazbě, zastoupeného JUDr. Helenou Martiňákovou, advokátkou, se sídlem v Praze 4, Na Křivíně 1363/4, proti usnesení Vrchního státního zastupitelství v Olomouci ze dne 7. září 2015 sp. zn. 2 VZT 95/2015, za účasti **Vrchního státního zastupitelství v Olomouci**, jako účastníka řízení, **t a k t o**:

- 1. Usnesením Vrchního státního zastupitelství v Olomouci ze dne 7. září 2015 sp. zn. 2 VZT 95/2015 byl porušen článek 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.**
- 2. Usnesení Vrchního státního zastupitelství v Olomouci ze dne 7. září 2015 sp. zn. 2 VZT 95/2015 se ruší.**

O d ů v o d n ě n í:

I.

Namítaný zásah do základních práv

1. Návrhem ve smyslu § 72 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“) se stěžovatel domáhal zrušení usnesení Vrchního státního zastupitelství v Olomouci ze dne 7. září 2015 sp. zn. 2 VZT 95/2015, kterým mělo podle jeho názoru dojít k porušení jeho ústavně zaručeného práva na soudní ochranu ve smyslu článku 36 odst. 1 a odst. 2 a článku 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

II.

Řízení předcházející podání ústavní stížnosti

2. Z odůvodnění ústavní stížnosti a obsahu jejích příloh Ústavní soud zjistil, že stěžovatel (dále také „obviněný“) je trestně stíhán pro trestný čin loupeže podle § 173 odst. 1, 2 písm. c) trestního zákoníku a pokus trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, § 283 odst. 1, 2 písm. c) trestního zákoníku.

3. V rámci tohoto trestního řízení byla dne 18. listopadu 2014 realizována domovní prohlídka u obviněného P. v domě č. XX na ul. XX, Praha. Při této domovní prohlídce bylo krom jiného vydáno a zajištěno 3.367,8 g sušené rostlinné hmoty konopí, které je zneužitelné jako droga – marihuana. Dne 19. listopadu 2014 byla dále realizována prohlídka jiných prostor a pozemků, a to ve sklepních prostorách náležejících k rekonstruované provozovně baru Krymská Jednička v Praze, Krymská 152/1 a Francouzská 152/78. Při této prohlídce bylo krom jiného vydáno a zajištěno 144 kusů

rostlin konopí o výšce 65 – 75 cm a 154 kusů rostlin konopí o výšce 50 – 60 cm; šlo o množství, které po usušení těchto rostlin umožňuje jejich zneužití jako drogy – marihuany.

4. Usnesením ze dne 14. srpna 2015 č. j. 4 KZV 24/2014-431 rozhodl státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Brně, pobočka v Jihlavě, podle § 81b odst. 1 trestního řádu o zničení uvedených věcí, neboť jde o věci, které ohrožují bezpečnosti lidí vzhledem k tomu, že konopí je omamnou látkou a rostliny konopí obsahují psychotropní látku, přičemž z nich byl odebrán přiměřený vzorek a těchto věcí již není potřeba k provedení důkazu.

5. Proti uvedenému usnesení podal obviněný stížnost, v níž zpochybnil závěr krajského státního zastupitelství o tom, že věci, k jejichž zničení má dojít, již nejsou třeba k provedení důkazu, a žádal o zrušení citovaného usnesení pro jeho nezákonnost. O stížnosti rozhodl státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Olomouci usnesením ze dne 7. září 2015 sp. zn. 2 VZT 95/2015 tak, že stížnost zamítl podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu jako nedůvodnou.

III.

Argumentace stěžovatele

6. Ústavní stížností stěžovatel napadá usnesení Vrchního státního zastupitelství v Olomouci, neboť má za to, že ve věci jeho stížnosti rozhodoval nepřislušný orgán, čímž došlo k porušení jeho práva na spravedlivý proces. Stěžovatel tvrdí, že o stížnosti proti rozhodnutí státního zástupce o zničení věci podle § 81b trestního řádu musí v souladu s § 146a odst. 1 písm. l) trestního řádu rozhodovat soud, v jehož obvodu je činný státní zástupce, který napadené rozhodnutí vydal. Pokud o jeho stížnosti rozhodl nadřízený státní zástupce, nikoliv soud, došlo podle něj k porušení jeho ústavně zaručeného práva na zákonného soudce. Přestože nejde o meritorní rozhodnutí ve věci, považuje stěžovatel postup orgánů činných v trestním řízení za podstatné porušení práva na spravedlivý proces.

7. Vrchní státní zastupitelství navíc podle stěžovatele ve svém rozhodnutí nevycházelo ze správně zjištěných skutečností, když uvedlo, že rostliny konopí byly řádně zadokumentovány, tj. spočítány, změřeny, zváženy a podrobeny znaleckému zkoumání znalcem z oboru kriminalistiky, odvětví chemie a fyzikální chemie. Na základě dotčeného znaleckého posudku stěžovatel tvrdí, že výběr rostlin pro rozbor byl proveden policejním orgánem nahodile, a vybraný vzorek tedy nelze považovat za reprezentativní. Jelikož zajištěné rostliny nebyly řádně zadokumentovány, hrozí jejich zničením podle stěžovatele likvidace zásadního důkazu, na němž závisí právní kvalifikace skutku.

IV.

Průběh řízení před Ústavním soudem

8. Za účelem posouzení ústavní stížnosti požádal Ústavní soud v souladu s § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu Vrchní státní zastupitelství v Olomouci, jako účastníka řízení, o vyjádření k obsahu stížnosti.

9. Přípisem ze dne 8. února 2016 vrchní státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Olomouci JUDr. Ivo Ištvan konstatoval pochybení vrchního státního

zastupitelství při rozhodování o stížnosti podané obviněným proti usnesení o zničení věci podle § 81b odst. 1 trestního řádu, k němuž došlo nerespektováním věcné příslušnosti soudu k rozhodování o této stížnosti s odkazem na ustanovení § 146a odst. 1 písm. l) trestního řádu. Vrchní státní zástupce Ústavní soud informoval o tom, že předmětné věci, kterých se týkalo shora citované usnesení o zničení, tj. sušená hmota rostlin konopí i rostliny samotné, nebyly doposud fyzicky zlikvidovány a nalézají se v tzv. toxí skladu Policie ČR, KŘ Kraje Vysočina v Jihlavě. Ze strany Krajského státního zastupitelství v Brně, pobočka v Jihlavě, byla přijata opatření, aby s ohledem na podanou ústavní stížnost k likvidaci těchto věcí prozatím nedošlo.

10. Jelikož vyjádření vrchního státního zástupce neobsahovalo nové skutečnosti či argumenty, které by stěžovateli nebyly známy z předchozího průběhu řízení a které by současně byly podstatné pro rozhodnutí ve věci, nezasílal Ústavní soud toto vyjádření stěžovateli k replice.

11. Ve smyslu § 44 zákona o Ústavním soudu rozhodl Ústavní soud ve věci bez konání ústního jednání, neboť od něj nebylo možno očekávat další objasnění věci.

V.

Vlastní posouzení ústavní stížnosti

12. Ústavní stížnost je přípustná, byla podána včas osobou k tomu oprávněnou a splňuje také ostatní formální náležitosti předpokládané zákonem o Ústavním soudu. Ústavní soud proto mohl přikročit k meritornímu projednání věci, přičemž dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

13. Dle článku 83 Ústavy České republiky je Ústavní soud soudním orgánem ochrany ústavnosti. Není součástí soustavy obecných soudů a není proto oprávněn zasahovat do jejich činnosti, nejde-li o otázky ústavněprávního významu. V souladu se zásadou minimalizace zásahu do činnosti státních orgánů Ústavní soud opakovaně konstatoval, že je třeba považovat jeho ingerenci do činnosti orgánů veřejné moci rozhodujících v rámci přípravného řízení, snad s výjimkou zcela mimořádné situace, za nežádoucí, ba nepřípustnou. Tato kasační ingerence má své místo pouze v případech zjevného porušení kogentních ustanovení podústavního práva, kdy se postup orgánů činných v trestním řízení zcela vymyká ústavnímu a zákonnému procesně právnímu rámci a tyto vady nelze v soustavě orgánů činných v trestním řízení, zejména obecných soudů, již nikterak odstranit (viz např. nálezy ze dne 28. března 2007 sp. zn. II. ÚS 336/06, usnesení ze dne 30. května 2013 sp. zn. III. ÚS 1549/13; všechna rozhodnutí dostupná v internetové databázi NALUS - <http://nalus.usoud.cz>). V projednávaném případě Ústavní soud shledal, že k takovému extrémnímu porušení, které opravňuje kasační zásah Ústavního soudu, zjevně došlo.

14. Ve smyslu článku 36 odst. 1 Listiny se „každý může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu“. Konkrétní podmínky, za nichž se lze soudní či jiné ochrany domáhat, jsou ve smyslu článku 36 odst. 4 Listiny upraveny zákonem.

15. Dle § 81b odst. 1 trestního řádu může předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce rozhodnout o zničení vydané či odňaté věci, která ohrožuje bezpečnost lidí nebo majetku, zejména jde-li o omamnou látku, psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor, jed nebo radioaktivní materiál;

musí jít o věc, ze které byl odebrán přiměřený vzorek, a takové věci již není třeba za účelem provedení důkazu. Proti rozhodnutí o zničení věci dává zákonodárce dotčeným osobám možnost se bránit stížností ve smyslu § 81b odst. 3 trestního řádu. V případě, že o zničení věci podle § 81b odst. 1 trestního řádu rozhodl státní zástupce v přípravném řízení, bude o stížnosti proti tomuto rozhodnutí podle § 146a odst. 1 písm. l) trestního řádu rozhodovat soud, v jehož obvodu je činný státní zástupce, který napadené rozhodnutí vydal. Zákonodárce tak v ustanovení § 146a odst. 1 písm. l) trestního řádu explicitně zakotvuje možnost domáhat se v těchto případech soudní ochrany předpokládané článkem 36 odst. 1 Listiny, a to stížností podle § 81b odst. 3 trestního řádu, na jejíž podání je soudní přezkum vázán. Lze pouze doplnit, že ve fázi řízení před soudem je rozhodování o zničení věcí § 81b odst. 1 trestního řádu v prvním stupni svěřeno přímo do rukou předsedy senátu, přičemž o stížnosti proti takovému rozhodnutí bude rozhodovat nadřízený soud.

16. V projednávaném případě došlo k rozhodnutí o zničení předmětných věcí ve fázi přípravného řízení, a to usnesením státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Brně, pobočka v Jihlavě. O stížnosti, kterou krajskému státnímu zastupitelství adresoval stěžovatel dne 14. srpna 2015, však nerozhodl soud, nýbrž Vrchní státní zastupitelství v Olomouci. Vrchní státní zastupitelství ve svém vyjádření k ústavní stížnosti uznalo, že šlo z jeho strany o pochybení, vyplývající z opomenutí věcné příslušnosti soudu k rozhodování o stížnosti podle § 146a odst. 1 písm. l) v souvislosti s § 81b odst. 1 trestního řádu.

17. Postupem orgánů činných v trestním řízení tak bylo stěžovateli znemožněno domáhat se svých práv před soudem, ačkoliv tato možnost byla pozitivním právem předpokládána a stěžovatel využil zákonem stanovené prostředky k jejímu uplatnění.

18. Ústavní soud v této souvislosti konstatuje, že případech, kdy je zákonem svěřeno rozhodování o určité otázce soudnímu orgánu, je porušením práva na soudní ochranu podle článku 36 odst. 1 Listiny, pokud o této otázce rozhodne v rozporu se zákonem jiný orgán veřejné moci, a znemožní tak její soudní přezkum. Takové porušení zákonných předpisů lze považovat za natolik intenzivní, že dochází k porušení práva na soudní ochranu i v případě, kdy *a priori* není ve hře jiné substantivní základní právo. K porušení práva na soudní ochranu proto dochází i za situace, kdy státní zástupce rozhodne o stížnosti proti rozhodnutí o zničení věcí ve smyslu § 81b odst. 1 trestního řádu, ačkoliv podle § 146a odst. 1 písm. l) v souvislosti s § 81b odst. 1 trestního řádu byl k rozhodnutí věcně příslušný soud.

19. Ve vztahu k právě projednávané věci lze uzavřít, že ze strany Vrchního státního zastupitelství v Olomouci došlo k tak závažnému porušení zákonných procesních předpisů, že tím bylo porušeno právo stěžovatele na soudní ochranu ve smyslu článku 36 odst. 1 Listiny, a to v jeho aspektu práva na přístup k soudu.

20. Ústavní soud, veden zásadou subsidiarity ústavní stížnosti, v tomto nálezu nezkoumal druhou skupinu námitek, jimiž stěžovatel zpochybňoval věcnou správnost napadeného rozhodnutí. Jejich přezkum bude úkolem příslušného soudu, který bude nově rozhodovat o stížnosti proti usnesení krajského státního zastupitelství. Ústavní soud tímto nálezem nikterak nepředjímá výsledek uvedeného řízení.

21. Na základě shora označených skutečností dospěl Ústavní soud k závěru, že usnesením Vrchního státního zastupitelství v Olomouci ze dne 7. září 2015 sp. zn.

2 VZT 95/2015 bylo porušeno právo stěžovatele na soudní ochranu dle článku 36 odst. 1 Listiny. Ústavní soud proto mimo ústní jednání a bez přítomnosti účastníků řízení ústavní stížnosti vyhověl a podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil napadené usnesení.

P o u č e n í : Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 23. února 2016

Jaromír Jirsa
předseda senátu Ústavního soudu